

Geachte fractiewoordvoerders van de Vaste Commissie van de Tweede Kamer voor SZW op het gebied van Integratie onderwerpen.

Alereerst wil ik u danken voor dit initiatief en de uitnodiging om aan deze Ronde Tafel deel te nemen. Een dergelijke zitting maakte ik voor het eerst in uw Kamer mee in 1997, toen organisaties geraadpleegd werden over de afschaffing van de Woonwagenwet in 1999.

Bijna 25 jaar ben ik werkzaam op het onderwerp dat vandaag op de agenda staat, zowel in relatie tot de mensen in de titel als tot de onderwerpen die zoal de revue passeerden. Van die belangrijke geïnventariseerde rubrieken kies ik voor deze gelegenheid onderwijs, d.w.z. scholing naar werk. Een thema dat alle groepen aanspreekt, ongeacht de verschillen in achtergronden, samenstellingen, vorderingen etcetera. Daar komt bij, dat ik vandaag geen specifieke onderwijsdeskundigen op de lijst van genodigden zie staan - bijvoorbeeld de OWRS consultants in het veld of de KPC groep —jaarlijkse monitoring- en het Trimbos Instituut (2012), met aandacht voor de belevingswereld over zaken als onderwijs, werk, relaties.

Om met Zoni Weisz te spreken, 'onderwijs is de sleutel tot Integratie', een uitspraak tijdens de Public Hearing in Nederland voor de Raad van Europa (in 2008). Tevens een kernwaarde in de Nederlandse samenleving en speerpunt sinds jaar en dag. Het komt tot uiting de Nederlandse inzendingen in het kader van de Europese Inclusie Strategie van de EU (2011, 2012), Inclusief de gelden die Nederland uit eigen publieke middelen in onderwijs investeert, en die, al dan niet geoormerkt, ook deze Nederlanders ten goede komen. Ook de minister voor Integratie, In samenspraak met de minister voor Justitie, wijdt in recente brieven belangrijke passages aan educatie (december 2013, waarin SZW de Inclusie Monitor de Kamer aanbiedt, en in april j.l. waarin het programma 'Kinderuitbuiting' wordt geëvalueerd). Er zijn vorderingen in het basis onderwijs en ook in voortgezet onderwijs, Dat geldt alle genoemde groepen eigenlijk, al blijft het vaak steken in lagere onderwijsvormen en op startkwalificaties.

Anders dan beide ministeries (TK, 32 824, nr. 52, ministers V&J en SZW, aan TK, 3 april 2014, pagina 2), ben ik er van overtuigd dat bij kinderen en jongvolwassenen wel degelijk 'intrinsieke motivatie' aanwezig is, en dat ook ouders het belang van onderwijs inzien. Ga ook op dit terrein wederzijds constructief om met termen als 'dialogue' en 'participatie'.

Stelling 1: Beleid wordt momenteel gedomineerd door een 'waarden en culturen' discussie: 'Kloof' tussen deze en andere groepen in de samenleving, kernwaarden onvoldoende 'verinnerlijkt', 'Geslotenheid' van 'de cultuur' en de 'eigenheid'. Van de 100 gemeenten met Roma en Sinti, al dan niet in een wagen, zijn er acht die vroege huwelijken of uithuwelijken een kwestie noemen (drie menen dat cultuur dé verklarende factor vormt voor schooluitval, zie Trimbos, 2012). Ik bagatelliseer het verschijnsel vroege huwelijken niet. Maar meeste geïnterviewden wijten schooldropout aan een samenspel van factoren, anno nu MultiProblem geheten, met uitzichtloosheid als gevolg.

Stelling 2: Ik pleit voor het vasthouden van de ingezette verbeteringen op gebied van onderwijs ('handhaven' en waarden/ 'perspectief bieden', zoals igv Sinti vruchten afwierp). Maar nu met alle kracht een stap verder: investeer in het bruggenwerk van onderwijsconsultanten (nu slechts 3 met Roma werkzaam), klassen assistenten (ook 3, Sinti) en periodieke evidence based monitoring. Voor het voortgezet onderwijs (t/m 23 jaar!): zoek aansluiting bij de taskforce (Team Sterk) voor stages en leerwerkplaatsen op maat. Maak geboden kansen op maat en toegankelijk voor deze Nederlanders.

EUROPESE AFSPRAKEN NEDERLAND: IN RELATIE TOT HET WONEN IN EEN WAGEN EN INBRENG VAN BELEID

Europese Commissie (26 juni 2013): voorstel voor een Aanbeveling van de Raad aan EU-lidstaten om sneller en efficiënter uitvoering te geven aan hun nationale strategieën en maatregelen voor de integratie van groepen onder de paraplu van 'Roma', en om de twee jaar de progressie hierin te rapporteren,

http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/com_2013_460_en.pdf

Opmerkingen:

1. Roma inclusief Sinti en Woonwagenbewoners ('Travellers'). 2. Bevat een paragraaf over (toegang tot) sociale huisvesting, inclusief (beschikbaarheid van voldoende) standplaatsen voor woonwagens (in Nederland sinds 1993 als woonvorm erkend voor de huisvestingswet). 3. Het kabinet heeft dit EC voorstel met hier en daar amendementen (zonder de strekking teniet te doen), met het parlement besproken (30 augustus, minister Buitenlandse Zaken) en tot goedkeuring besloten (4 december, minister Sociale Zaken), ter adoptie door de Europese Raad op 9 december 2013. - Geannoteerde agenda Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid (WSBVC) 9 december en Brief minister Sociale Zaken 28 november, pagina 7-8 over de Roma aanbeveling (Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 21 501–31, nr.))325). <http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail.jsp?id=2013D47882&did=2013D47882> - Brief minister van Buitenlandse Zaken over nieuwe Europese Commissie voorstellen, waaronder fiche 5 over de Roma aanbeveling <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/publicaties/2013/09/02/fiches-werkgroep-beoordeling-nieuwe-commissie-voorstellen-bnc.html>

Europese Commissie: Assessment National Strategies Roma Inclusion (NSRI), april 2012 / juni 2013:

http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_country_factsheets_2013/netherlands_en.pdf

Opmerkingen:

1. EC Country factsheet Nederland met plussen en minnen (o.a. betrokkenheid maatschappelijk middenveld inclusief Roma). 2. Fundamentele Rechten Agentschap EU rapportage Roma in Nederland 2012 (FRANET), met name de hoofdstukken over Housing en Active Citizenship <http://fra.europa.eu/sites/default/files/situation-of-roma-2012-nl.pdf> 3. Nederland neemt EC advies over voor een Monitoring, zij het enkel in kwalitatief opzicht, gericht op Sinti en Roma (in dit geval: excl. Woonwagenbewoners/Travellers), met daarin zowel de vier EU socio-economische peilers (onderwijs, werk, zorg, huisvesting incl. woonwagens/standplaatsen), als ook de justitiële kant (discriminatie inter- en intra-groep; criminaliteit; positie vrouwen en kinderen). Rapport bureau Movisie (juli 2013), uitgebracht met kamerbrief minister Sociale Zaken i.s.m. Justitie en Onderwijs d.d. 2 december: <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/12/02/problemen-roma-en-sinti-aanpakken-op-lokaal-niveau.html>

Europese Raad (juni 2011): adoptie European Framework for National Strategies on the Social Inclusion of Roma communities up to 2020 (na unanieme goedkeuring door de Sociale Raad)

<http://www.eu2011.hu/news/romastrategia-egyontetu-tamogatas-szocialis-tanacsban>

Opmerking:

1. Nederland adopteert het besluit, maar beperkt zich tot indiening, d.d. 21 december 2011, van een 'set van algemene maatregelen', (dus een 'national strategy light'), gericht op een deel van de totale beoogde populatie (alleen de Roma, dus Sinti noch

woonwagengewoners), met een zwaar accent op criminaliteitsbestrijding (programma Justitie). http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nl_strategy_en.pdf 2. De nationale conferentie op 27 november 2011, i.o.v. het Rijk met het oog op de Nederlandse inzending voor Brussel (eind december 2011) en via workshops gericht op aanbevelingen op de vier EU domeinen onderwijs, werk, zorg en huisvesting (incl. woonwagens/standplaatsen) blijkt een farce. Geen enkele verwijzing naar verslag van de organisator, het Nederlands Instituut Sinti en Roma (19-12-2011).

Europese Raad (2009): Besluiten over de Inclusion of the Roma (Sociale Raad, 8 juni 2009), waaronder de 'Ten Common Basic Principles' als richtsnoer bij beleid en projecten (no.) 10: 'Betreft de Roma actief':

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/108377.pdf

Raad van Europa:

Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI) – 4e Periodieke Landenmonitor met de kamerbrief van de minister van Sociale Zaken als reactie (18 november 2013)

<http://raadvaneuropa.nl/vertegenwoordiging.org/nieuws/2013/november/kabinetsreactie-ecri-rapport-nederland-rassendiscriminatie.html>

Opmerking:

1. Sinds de tweede periodieke monitor (2002) maken Sinti, Roma en Woonwagengewoners deel uit van de rapportage via de vaste categorie 'vulnerable groups'. 2. De aanbevelingen in relatie tot deze groepen (page 48-51) zijn inmiddels vertrouwd: aanbeveling 165 (164) en 167(166), over de (eind)verantwoordelijkheid bij de centrale overheid voor samenhangend beleid t.a.v. en in samenspraak met gemeenschappen, respectievelijk de beschikbaarstelling van voldoende standplaatsen voor zij die in een wagen (willen) wonen. 3. In zijn reactie verwijst de minister (pagina 1) enkel naar de oprichting van een 'Roma Platform', dat in werkelijkheid enkel dient voor (11) gemeenten, en in relatie tot de zogenoemde multiproblematiek bij gezinnen met een Roma achtergrond (de Roma voortkomend uit het Generaal Pardon van 1977: inmiddels uitgegroeid tot plm. 3.000 personen, dus niet de 5.000 Sinti noch de 25.000 Nederlandse woonwagengewoners).

Commissaris Mensenrechten Thomas Hammerberg (februari 2012): in zijn rapport over 'Human rights of Roma and Travellers in Europe' keert Nederland veelvuldig terug, waaronder op pagina 195 (het wonen in een wagen in Nederland) en is wordt verwezen naar het hoofdstuk over Travellers (pagina 152 ev)

http://www.coe.int/t/commissioner/source/prems/prems79611_GBR_CouvHumanRightsOfRoma_WEB.pdf

Het Comité van Ministers, tenslotte, heeft alle Aanbevelingen geadopteerd die de Commissie van Experts voor Roma & Travellers (MG-S-ROM) tijdens haar bestaan heeft geformuleerd, waaronder die over Housing (2005) en Encampment / Standplaatsen (2004)

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=797221&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, tenslotte, heeft inmiddels uitspraken gevelde over de rechtmatigheid van het wonen in een wagen en de onrechtmatigheid van publieke autoriteiten om mensen te verwijderen van hun standplaats, zonder alternatieven te bieden, onder verwijzing naar relevante artikelen (inbreuk op familie leven; behuizing).

Zie hiervoor ook de artikelen over Europa in de twee meest recente afleveringen van het periodiek Het Wiel, Woonwagennieuws (2013).

Opvallend is de uitspraak van de advocaat van gemeente Den Haag, Drooglever Fortuyn (2009), in een zaak tussen woonwagengewoners en gemeente Den Haag i.v.m. ontruiming van standplaatsen en woonwagenlocatie, waarbij advocaat van bewoners refereert aan Europese aanbevelingen en afspraken: 'Die zijn tussen lidstaten en gelden dus niet voor gemeenten'.